

8D06301 – «Ақпараттық қауіпсіздік жүйелері» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған ізденуші Адилжанова Салтанат Альмуханбетовнаның «Киберқауіпсіздік ресурстарын динамикалық басқаруға арналған әдістер, модельдер және ақпараттық технологиялар» тақырыбына жазылған диссертациясына

СЫН-ШҚІР

Диссертациялық жұмыстың тақырыбы маңызды ғылыми және қолданбалы мәселені шешуге арналған-күрделі қорғаныс құрылымдарындағы киберқауіпсіздік ресурстарын динамикалық басқаруды зерттеу.

Жұмыста ақпараттандыру объектілеріндегі ақпараттық ресурстардың қауіптері мен осалдығын іске асырудан келтірілген залалды сипаттайтын модельдің мақсатты функциясын таңдау негізделген. Украина мен Қазақстан Республикасының ақпаратын қорғау саласындағы мамандардың сараптамалық бағалауы негізінде осалдық функциясы үшін тәуелділік нысаны мен өрнектер алынды. Осалдық үшін өрнекке енетін параметрлердің мәндерін анықтай отырып, диссертация мақсатты функцияны шешу процедурасын осы параметрлерді табумен алмастырады.

Қорғаныс тарапының ресурстарын бөлуді оңтайландырудың көп өлшемді мәселесін шешу үшін Беллман-Заде принципі қолданылды. Бұл ақпараттандыру объектілерінің құрамындағы компоненттердің осалдығын төмендетуге бағытталған іс-шаралармен байланысты жұмыстарға ресурстарды бөлуді оңтайландыруға және шабуылдаушы тараптың ресурстары туралы деректер болмаған жағдайда ақпараттандыру объектілерінің қорғалуының белгіленген мәндеріне қол жеткізуді қамтамасыз ететін ресурстар көлемінің әртүрлі нұсқаларын модельдеуге мүмкіндік береді.

Ақпараттандыру объектілерінің ақпараттық-коммуникациялық жүйелерінің қауіпсіздік контурлары үшін ақпаратты қорғау құралдарының конфигурацияларының нұсқаларын таңдау және оңтайландыруға байланысты мәселені шешу үшін күрделі генетикалық алгоритм ұсынылды, ол ақпаратты қорғау құралдарының құрамын оңтайландыру критерийі ретінде ақпаратты жоғалтудан болатын тәуекелдердің жиынтық шамасын, ақпаратты қорғау құралдарының интегралды көрсеткіштерін, сондай-ақ әрбір ақпарат қорғау құралдарының класы үшін құн көрсеткіштерін пайдаланады.

Практикалық құндылық ретінде ақпаратты қорғаудың аппараттық-бағдарламалық құралдарының әртүрлі нұсқаларын және олардың ақпараттық-коммуникациялық жүйелерге арналған комбинацияларын жылдам іріктеп қана қоймай, сонымен қатар диссертацияда келтірілген модельдер мен алгоритмдерді ақпараттық қауіпсіздік контурларының құрамын оңтайландыру үшін қол жетімді модельдермен және алгоритмдермен біріктіруге мүмкіндік беретін шешімдерді қолдаудың модульдік жүйесін - олардың ерекшеліктеріне байланысты ақпараттандыру объектілері үшін коммуникациялық жүйелерді атап өткен жөн. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі жанындағы зияткерлік меншік

